

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Etapa națională, 26 aprilie 2017
Clasa a X-a

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Eseul/răspunsurile nu vor fi precedate de titlu și/sau motto.
- Timpul de lucru: 3 ore
- Total: 120 de puncte

Citește cu atenție textele de mai jos.

A.

Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul nașterii mele, la casa părintească din Humulești, la stâlpul hornului unde lega mama o șfară cu motocei la capăt, de crăpau mâțele jucându-se cu ei, la prichiciul vetrei cel humuit, de care mă țineam când începusem a merge copăcel, la cuptorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi, băieții, de-a mijoarca, și la alte jocuri și jucării pline de hazul și farmecul copilăresc, parcă-mi saltă și acum inima de bucurie! Și, Doamne, frumos era pe atunci, căci și părinții, și frații și surorile îmi erau sănătoși, și casa ne era îndestulată, și copiii și copilele megieșilor erau de-a pururea în petrecere cu noi, și toate îmi mergeau după plac, fără leac de supărare, de parcă era toată lumea a mea!

Și eu eram vesel ca vremea cea bună și sturlubatic și copilăros ca vântul în tulburarea sa.

Și mama, care era vestită pentru năzdrăvăniile sale, îmi zicea cu zâmbet uneori, când începea a se ivi soarele dintre nori după o ploaie îndelungată: „leși, copile cu părul bălan, afară și râde la soare, doar s-a îndrepta vremea”. Și vremea se îndrepta după răsul meu...

Știa, vezi bine, soarele cu cine are de-a face, căci eram feciorul mamei, care și ea cu adevărat că știa a face multe și mari minunății, alunga nourii cei negri de pe deasupra satului nostru și abătea grindina în alte părți, înfingând toporul în pământ afară, dinaintea ușii; închea apa numai cu două picioare de vacă, de se încrucea lumea de mirare; bătea pământul sau peretele sau vrul lemn, de care mă păleam la cap, la mână sau la picior, zicând: „Na, na!”, și îndată-mi trecea durerea... Când vuia în sobă tăciunile aprins, care se zice că făcea a vânt și vreme rea, sau când țiuia tăciunile, despre care se zice că te vorbește cineva de rău, mama îl muștra acolo, în vatra focului, și-l buchisa cu cleștele, să se mai potolească dușmanul; și mai mult decât atâta: oleacă ce nu-i venea mamei la socoteală căutătura mea, îndată pregătea, cu degetul îmbălat, puțină tină din colbul adunat pe opsasul încălțării; ori mai în grabă lua funingine de la gura sobei, zicând: „Cum nu se deoache călcâiul sau gura sobei, așa să nu mi se deoache copilașul!” și-mi făcea apoi câte-un benchi boghet în frunte, ca să nu-și prăpădească odorul!... Și altele multe încă făcea...

Așa era mama în vremea copilăriei mele, plină de minunății, pe cât mi-aduc aminte; și-mi aduc bine aminte [...].

Dar vremea trecea cu amăgele și eu creșteam pe nesimțite, și tot alte gânduri îmi zburau prin cap, și alte plăceri mi se deșteptau în suflet, și, în loc de înțelepciune, mă făceam tot mai neastâmpărat și dorul meu era acum nemărginit; căci sprintar și înșelător este gândul omului, pe ale cărui aripi te poartă dorul neconținut și nu te lasă în pace, până ce întri în mormânt!

Însă vai de omul care se ia pe gânduri! Uite cum te trage pe furiș apa la adânc, și din veselia cea mai mare cazii deodată în urâcioasa întristare!

Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea singură este veselă și nevinovată. Și, drept vorbind, acesta-i adevărul.

Ce-i pasă copilului când mama și tata se gândesc la neajunsurile vieții, la ce poate să le aducă ziua de mâine, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire. Copilul încălecat pe bățul său gândește că se află călare pe un cal de cei mai strașnici, pe care aleargă, cu voie bună, și-l bate cu biciul și-l strunește cu tot dinadinsul, și răcnește la el din toată inima, de-ți ie auzul; și de cade jos, crede că l-a trântit calul, și pe băț își descarcă mânia în toată puterea cuvântului...

Așa eram eu la vârsta cea fericită, și așa cred că au fost toți copiii, de când îi lumea asta și pământul, măcar să zică cine ce-a zice.

Când mama nu mai putea de obosită și se lăsa câte oleacă ziua, să se hodinească, noi, băieții, tocmai atunci ridicam casa în slavă. Când venea tata noaptea de la pădure din Dumesnicu, înghețat de

frig și plin de promoroacă, noi îl speriam sărindu-i în spate pe întuneric. Și el, cât era de ostentat, ne prindea câte pe unul, ca la baba-oarba, ne ridica în grindă, zicând: „tâta mare!” și ne săruta mereu pe fiecare. Iar după ce se aprindea opaițul, și tata se puneă să mănânce, noi scoteam mâțele de prin ocnite și cotruță și le flocăiam și le șmotream dinaintea lui, de le mergea colbul; și nu puteau scăpa bieteles mâțes din mâinile noastre până ce nu ne zgârâiau și ne stupeau ca pe noi.

Ion Creangă, *Amintiri din copilărie* (1888)

B.

Mi-am amintit-o de ceva vreme, dar n-am apucat până acum s-o trec pe foaia de hârtie, nu așa cum aș fi vrut, „ghicitoarea” inventată de taică-meu când eram mic, prea mic ca s-o pot rezolva. Se uita la mine cu o expresie gravă, serioasă, după care începea să râdă, un hohot de râs scurt și nervos, după care gura îi revenea în poziția inițială, apoi râdea iar. Ochii negri, intenși, participau și ei la grimasele feței, căpătând o sticlire ușor dementă când colțurile gurii se ridicau – poate de aia cu cât râdea mai mult, cu atât eu mă speriam mai tare. Și totuși, era ceva fascinant, aproape hipnotic în felul în care i se schimba fizionomia, ca și cum, de la o secundă la alta, m-aș fi aflat în fața unui alt individ, lucru care mă ținea lipit acolo, de el, plângând și, de la un moment dat încolo, implorându-l să se oprească, dar în același timp dorindu-mi să continue, la gândul că poate aveam să mă obișnuiesc și chiar să încep să-l imit.

Într-un final se oprea, de la sine sau cedând rugămintilor mele (o dată chiar ale bunică-mii, care, întâmplându-se să fie de față, a început să-l certe că „sperie copilul”), și mă întreba, pe un ton care se voia degajat: „Ei, care sunt eu cu adevărat, ăsta?” – și începea iar să râdă – „sau ăsta?” – și fața-i redevenea serioasă.

Au trebuit să se adune vreo treizeci de ani ca să-mi dau seama ce anume mă îngrozea la „ghicitoarea” lui, deși nici acum nu sunt sigur. Dar în lipsa unui răspuns mai bun, cred că era ușurința cu care trecea de la o mimică la alta, ușurința și alternanța în sine, total gratuită și lipsită de sens, aceeași gratuitate și lipsă de sens pe care aveam să le întâlnesc și în alte contexte, mult mai serioase, de-a lungul existenței mele în acel apartament cu trei camere în care mi-am petrecut copilăria și unde, când mi-a murit, am mumificat-o, neputând să mă despart în totalitate de ea, nedorind acest lucru. Și atunci pentru că taică-meu nu m-a lăsat s-o țin la mine în cameră sau oriunde altundeva în casă, am fost nevoit s-o duc în boxă, unde a început să se umple de praf, chiar dacă o mai ștergeam uneori când coboram să iau câte un borcan de murături sau vreo sticlă de vin. Apoi, într-o zi, a dispărut și din boxă și nici până în ziua de azi nu știu ce s-a întâmplat cu ea – o vreme l-am suspectat pe taică-meu că o aruncase la gunoi, dar s-a jurat că n-ar fi făcut una ca asta, iar acum chiar nu mai contează. Apartamentul s-a vândut între timp, după ce ajunsesem să nu mai recunosc nimic înăuntru, toate urmele trecerii mele pe acolo fiind îndepărtate, aruncate la gunoi sau acoperite cu straturi succesive de var. Cât despre cine era cu adevărat taică-meu, cel serios sau cel care scotea hohotele acelea de râs, ei bine, nu cred că era niciunul, nici celălalt, ci un altul, care mă privea îngândurat din spatele feței, tot întrebându-se ce să facă cu mine, copilul ăsta mic și neputincios cu care se trezise pe cap.

Florin Irimia, *Ghicitoare*, în volumul *Misterul mașinulelor chinezești* (2017)

Subiectul I

30 de puncte

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre următoarele cerințe referitoare la cele două texte:

1. Explică modul în care se manifestă funcția emotivă/expresivă a limbajului în fragmentul extras din *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă.
2. Evidențiază, prin câte un exemplu, rolul expresiv al verbelor la timpurile imperfect și perfect compus, din textul scris de Florin Irimia.
3. Ilustrează, prin câte un exemplu, o modalitate de realizare a oralității din fiecare text.
4. Comentează semnificația secvenței: *Și mama, care era vestită pentru năzdrăvăniile sale, îmi zicea cu zâmbet uneori, când începea a se ivi soarele dintre nori după o ploaie îndelungată: „leși, copile cu părul bălan, afară și râde la soare, doar s-a îndrepta vremea”. Și vremea se îndrepta după râsul meu...*
5. Susține-ți opinia despre modul în care imaginea casei părințești se reflectă în cele două texte.

Notă!

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Subiectul al II-lea

30 de puncte

Redactează un dialog, compus din șase replici, între cei doi tați din textele date, privind relația pe care o au cu fiii lor.

Textul nu va depăși 300 de cuvinte.

Subiectul al III-lea**30 de puncte**

Scrive un eseu de 600-900 de cuvinte despre *modul în care copilăria rămâne vie prin amintire*, pornind de la cele două fragmente citate și valorificând experiența ta culturală.

Notă! În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Redactare**(30 de puncte)**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, lucrarea ta trebuie să aibă cel puțin 900 de cuvinte.

Pentru redactarea întregii lucrări vei primi 30 de puncte (organizarea ideilor în scris – 6 puncte; abilități de analiză și de argumentare – 6 puncte; utilizarea limbii literare – 6 puncte; ortografia – 4 puncte; punctuația – 4 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2 puncte, respectarea precizărilor privind numărul de cuvinte – 2 puncte).